

Padežna značenja: između norme i uporabe

Pavlović, Anita

Master's thesis / Diplomski rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:142:190903>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-21**

FILOZOFSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Filozofski fakultet
Diplomski studij hrvatskoga jezika i književnosti

Anita Pavlović

Padežna značenja: između norme i uporabe

Diplomski rad

Mentorica: prof. dr. sc. Vlasta Rišner

Osijek, 2017.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet Osijek

Odsjek za hrvatski jezik i književnost

Katedra za suvremeni hrvatski jezik

Diplomski studij hrvatskoga jezika i književnosti

Anita Pavlović

Padežna značenja: između norme i uporabe

Diplomski rad

Znanstveno područje humanističkih znanosti, polje filologije, grana kroatistike

Mentorica: prof. dr. sc. Vlasta Rišner

Osijek, 2017.

Sažetak

Cilj je rada opisati značenja (bes)prijedložnoga genitiva i istražiti upotrebljavaju li se u skladu s preporukama normativne i savjetodavne literature. Opis padežnih značenja temelji se na *Gramatici hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta* Josipa Silića i Ive Pranjkovića. *Gramatici hrvatskoga jezika* Stjepka Težaka i Stjepana Babića, *Hrvatskoj gramatici* Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, *Sintaksi hrvatskoga književnog jezika* Radoslava Katičića i *Praktičnoj hrvatskoj gramatici* Dragutina Raguža. U opisu su izdvojena i oprimjerena značenja besprijedložnog posvojnog, subjektnog, objektnog, objasnidbenog, dijelnog, kvalitativnog, slavenskog, vremenskog i emfatičnog genitiva. Budući da je genitiv padež koji dolazi s najviše prijedloga, u radu se ne prikazuju sva njegova značenja, nego ona koja su najčešće mjesto raskoraka između normativne i savjetodavne literature i uporabe u različitim funkcionalnim stilovima standardnog jezika. Značenja između norme i uporabe istražuju se u književnoumjetničkom, administrativnom i publicističkom stilu pa stoga istraživani korpus čine knjižni potkorpus *Hrvatske jezične riznice*, članci s mrežnih portala *Jutarnji.hr*, *Večernji.hr* i *24sata* u razdoblju od siječnja do lipnja 2017. te *Zakon o radu*, *Zakon o poticanju zapošljavanja*, *Zakon o elektroničkim medijima* i *Kazneni zakon*. U korpusu se istražuje uporaba posvojnog i slavenskog genitiva te genitiva s prijedlozima *mjesto*, *namjesto*, *umjesto*, *glede*, *zbog*, *radi*, *s ciljem*, *putem* i *preko*. Uspoređuju se razlike u trima funkcionalnim stilovima s posebnim naglaskom na otklon od norme. Osim na normativnoj usporedba počiva i na savjetodavnoj literaturi od koje se izdvajaju *Hrvatski naš osebujni* Stjepka Težaka, *Hrvatski jezični putokazi* Nives Opačić, *Hrvatski jezični savjetnik* Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje i *Govorimo hrvatski* urednika Mihovila Dulčića.

Ključne riječi: padežna značenja, genitiv, norma, uporaba, funkcionalni stilovi

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Jezična norma i funkcionalni stilovi.....	2
3. Značenja genitiva.....	4
3.1. Besprijedložni genitiv.....	4
3.2. Prijedložni genitiv.....	6
3.2.1. Genitiv s prijedlogom <i>od</i>	8
3.2.2. Genitiv s prijedlogom <i>do</i>	9
3.2.3. Genitiv s prijedlogom <i>iz</i>	9
3.2.4. Genitiv s prijedlogom <i>s(a)</i>	10
3.2.5. Genitiv s prijedlozima <i>ispred</i> i <i>iza</i> te <i>izvan (van)</i> i <i>unutar</i>	10
3.2.6. Genitiv s prijedlozima <i>iznad, ispod, više (poviše)</i> i <i>niže</i>	11
3.2.7. Genitiv s prijedlozima <i>prije, uoči, poslije, nakon, za</i> i <i>tijekom (tokom)</i>	12
3.2.8. Genitiv s prijedlozima <i>blizu kod, kraj (pokraj), pored, nadomak, nadohvat, u</i> i <i>mimo</i>	13
3.2.9. Genitiv s prijedlozima <i>preko, putem, pomoću (s pomoću)</i> i <i>posredstvom</i>	14
3.2.10. Genitiv s prijedlozima <i>spram (naspram), nasuprot (suprot), usprkos</i> i <i>unatoč</i>	15
3.2.11. Genitiv s prijedlozima <i>zbog, uslijed</i> i <i>radi (zaradi, poradi)</i>	15
4. Padeži i prijedlozi: između norme i uporabe.....	16
4.1. Posvojni genitiv i posvojni pridjev.....	16
4.2. Slavenski genitiv.....	21
4.3. <i>Mjesto, namjesto</i> i <i>umjesto</i>	23
4.4. <i>Glede, zbog, radi</i> i <i>s ciljem</i>	26
4.5. <i>Putem</i> genitiva ili instrumentalom i <i>preko</i> genitiva.....	30
5. Zaključak.....	33
6. Literatura i izvori.....	35

1. Uvod

Genitiv je u hrvatskom jeziku padež koji dolazi s najviše prijedloga pa je zahvaljujući tome i nositelj najviše značenja. Cilj je ovoga rada opisati njegova značenja i provjeriti je li izricanje značenja tim padežom uvijek u skladu s normom te u kakvom su odnosu norma i uporaba u trima funkcionalnim stilovima hrvatskoga standardnog jezika. Uporaba (bes)prijedložnoga genitiva istražuje se u književnoumjetničkom, administrativnom i publicističkom stilu. U književnoumjetničkom stilu istražuje se u knjižnom potkorpusu *Hrvatske jezične riznice*. Publicistički stil istražuje se na mrežnim portalima *Jutarnji.hr*, *Večernji.hr* i *24sata* u razdoblju od siječnja do lipnja 2017. godine, a administrativni u *Zakonu o radu*, *Zakonu o poticanju zapošljavanja*, *Kaznenom zakonu* i *Zakonu o elektroničkim medijima*. Budući da se genitiv između norme i uporabe promatra u trima funkcionalnim stilovima, u prvom poglavlju rada objašnjava se pojam jezične norme i opisuju obilježja istraživanih stilova. Potom se objašnjavaju značenja besprijedložnog i prijedložnog genitiva i navode primjeri iz gramatika koji ih potvrđuju. U opisu značenja polazi se od *Gramatike hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta* Josipa Silića i Ive Pranjkovića koja polazi od opisa besprijedložnog genitiva, a zatim navodi prijedloge uz koje se genitiv može upotrijebiti i opisuje njegovo značenje u kombinaciji sa svakim od njih. Pri opisivanju genitivnih značenja u radu se služi i *Gramatikom hrvatskoga jezika* Stjepana Babića i Stjepka Težaka koja genitivu pristupa opisujući uloge i funkcije koje se njime ostvaruju u rečenici. Opis upotpunjuju i *Hrvatska gramatika* Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje kao i *Sintaksa hrvatskoga književnoga jezika* Radoslava Katičića.

U istraživačkom se dijelu rada stavlja naglasak na normu i uporabu slavenskog i posvojnog genitiva te genitiva s prijedlozima *mjesto*, *namjesto*, *umjesto*, *glede*, *zbog*, *radi*, *s ciljem* i *putem*. Najprije se polazi od onoga što propisuje normativna literatura, a potom se promatra stav savjetodavaca da bi se na koncu utvrdilo postoji li raskorak između norme i uporabe u istraživanom korpusu. Da bi se opisali problemi s uporabom i značenjem, poseže se za *Hrvatskim jezičnim savjetnikom* te savjetnicima *Govorimo hrvatski* Mihovila Dulčića, *Hrvatski naš osebujni* Stjepka Težaka, *Hrvatskim jezičnim putokazima* Nives Opačić i savjetima objavljenim na mrežnim stranicama *Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*.

2. Jezična norma i funkcionalni stilovi

„Bitne su značajke standardnog jezika autonomnost, svjesna normativnost, višefunkcionalnost, stabilnost u prostoru i elastična stabilnost u vremenu.“ (Frančić, Hudačak i Mihaljević, 2008:22)

Standardni je jezik nastao iz spoja dijalektne osnovice i civilizacijsko-jezične nadgradnje. Njegova autonomnost očituje se u činjenici da se ne podudara ni s jednim od svojih triju narječja, kao ni s jednim od dijalekata i mjesnih govora. Uređen je pravilima koja određuju što u njega ulazi, a što ne ulazi. Mogućnost izbora između jezičnih jedinica uzrokuje dvojbe o tome što pripada ili ne pripada standardnom jeziku. Budući da na svakoj jezičnoj razini postoji mogućnost izbora između više jezičnih jedinica, svaka razina ima propisanu normu. Tako razlikujemo fonološku, morfološku, sintaktičku, leksičku i druge norme. „Norma jednoj inačici daje prednost pred drugom ili ih funkcionalno raspodjeljuje, tako da svaka od njih zadovoljuje potrebe drugoga funkcionalnog stila. Standardnomu su jeziku inačice potrebne da bi zadovoljio potrebe različitih funkcionalnih stilova. Upravo zato ono što je pogrešno u jednom funkcionalnom stilu ne mora biti pogrešno u kojem drugom funkcionalnom stilu, a ono što je pogrešno u stilski neutralnome standardu ne mora biti pogrešno u jednome od funkcionalnih stilova.“ (Frančić, Hudačak i Mihaljević, 2008:24)

Funkcija je standardnog jezika višestruka pa se u skladu s potrebama koje podmiruje raslojava na pet funkcionalnih stilova: književnoumjetnički, razgovorni, publicistički, administrativni i znanstveni stil. Oni se pak raslojavaju na podstilove i žanrove, a svaki od njih ima i svoje zakonitosti. Svaki stil nosi obilježja koja ga čine drugačijim od ostalih stilova, ali i obilježja koja su zajednička svima njima. „Funkcionalni se stilovi standardnog jezika razlikuju međusobno po odnosima prema normi, tj. po stupnju dopuštene individualnosti. Što je odnos prema normi stroži, manji je stupanj dopuštene individualnosti.“ (Frančić, Hudačak i Mihaljević, 2008:26)

Književnoumjetnički stil najslobodniji je i najindividualniji stil standardnoga jezika. Sve što je u tekstu pisano tim stilom namjerno upotrijebljeno ne smatra se pogrešnim jer ga norma ničim ne obvezuje. (Frančić, Hudačak i Mihaljević, 2008:233) Za razliku od svih drugih funkcionalnih stilova standardnoga jezika, književnoumjetnički stil ne mora birati između više različitih jezičnih inačica. Tamara Gutić navodi da se književnoumjetnički stil razlikuje od drugih po tome što pokazuje odmak od jezika kao standarda i svih imitabilnih postupaka. Budući da se trudi postići originalnost i neponovljivost, oponašanje ne dolazi u

obzir. „Književnoumjetnički stil otvoren je prema svim drugim stilovima, ali ne oponaša njihova obilježja, nego stvara vlastiti izraz.“ (Gutić, 2009: 55)

Publicistički stil je stil javnoga priopćavanja kojim se služe novinari i publicisti, a ostvaruje se u pisanom i govornom mediju. S obzirom na medij kojim se komunikacija odvija dijeli se na niz podstilova. „Publicistički funkcionalni stil pokazuje živost i aktualnost, norma se u njemu najbolje ovjerava, ali i najviše razara. U njemu se također najbolje primjećuje ono što je u normi upitno. On je filter kroz koji mnoge značajke razgovornog jezika postupno ulaze u općeobvezan standard.“ (Hudačak, Mihaljević, 2009:12)

Anđela Frančić, Lana Hudačak i Milica Mihaljević (2005: 252) administrativni stil definiraju kao stil ureda, diplomacije, državne uprave, politike, ekonomije, industrije, trgovine kojim se pišu službene odluke, zakoni, pravilnici, žalbe, izvještaji i sl. Obilježen je uredsko-poslovnim rječnikom i nazivljem struke obuhvaćene sadržajem. Dijeli se na nekoliko podstilova: zakonodavno-pravni, društveno-politički, diplomatski, poslovni i personalni. Svaki je od tih stilova prepoznatljiv po svojim značajkama i zahtjevima koje treba poštivati. Ovisnost o izvanjezičnoj zbilji čini ga različitim od ostalih funkcionalnih stilova. Snažno utječe na druge stilove što se očituje prodorom brojnih administrativizama u druge stilove. Ljubica Andrijanić (2009: 16) kao pozitivne značajke administrativnog stila navodi ustaljenu strukturu, činjeničnost, objektivnost, točnost, jednostavnost, jasnoću, logičnost, sažetost, preglednost, neobilježenost, klišeiziranost izraza te usklađenost s normom hrvatskog standardnog jezika.

3. Značenja genitiva

3.1. Besprijedložni genitiv

Od svih padeža u hrvatskom padežnom sustavu genitiv nosi najšire i najopćenitije značenje. U gramatikama se opisuje kao padež koji odgovara na pitanje *koga?*, *čega?* i „ovisi o glagolu (*nema vode*), imenici (*povijest čovječanstva*), pridjevu (*dostojan poštovanja*), broju (*petnaest ljudi*), prilogu (*mного ljudi*), prijedlogu (*od divljih zvijeri*)“ (Težak, Babić, 2009: 290). Genitiv je padež ticanja i znači da je kakav predmet u odnosu s kakvim drugim predmetom. „Taj odnos može biti prostorni ili vremenski, a može biti i logički složeniji tj. može značiti udaljavanje predmeta od predmeta, pripadnost predmeta drugom predmetu, svojstvo predmeta, dio predmeta, izuzimanje, potjecanje, uzročno-posljedičnu povezanost predmeta i dr.“ (Silić, Pranjković 2005: 201). S obzirom na konkretna značenja i službe može se izdvojiti više tipova besprijedložnoga genitiva: posvojni, subjektni, objektni, objasnidbeni, dijelni, slavenski, vremenski, kvalitativni, ablativni, emfatični, genitiv sadržaja i genitiv cijene (genitiv vrijednosti).

Genitiv kojim se izriče pripadnost po vlasništvu ili kakvom sličnom pravu zove se posvojni genitiv ili genitiv posesivni. Označuje „posjednika (lat. *possesor*), tj. predmet (posebno često osobu) kojemu što pripada, onoga koji što posjeduje i dolazi uz imenske riječi što označuju posjedovano (lat. *possessum*).“ (Silić, Pranjković, 2005: 201) Taj genitiv u pravilu je dvočlan što znači da uz imenicu uglavnom dolazi neka druga imenska riječ. Posvojni genitiv u rečenici može imati službu imeničkoga atributa. Promotrimo li rečenicu *Kaput tvoga brata visi u hodniku*, uočiti ćemo da je posvojni genitiv imenički atribut *tvoga brata*. Rečenica se sastoji od triju ishodišnih rečenica: 1. *Kaput visi u hodniku*, 2. *Kaput je brata*. i 3. *Brat je tvoj*. Imenički atribut *tvoga brata* sastoji se od imenice u genitivu *brata*, koja je atribut imenici *kaput*, i pridjevskog atributa *tvoga*. (E. Barić i dr., 1997: 557) Ako je posvojni genitiv jednočlan, preobličuje se u pridjev pa izraze *sestra prijatelja* i *kuća brata* treba preoblikovati u *prijateljeva sestra* i *bratova kuća*. Silić i Pranjković (2005: 201) navode da od toga pravila mogu biti izuzeti slučajevi u kojima genitiv dolazi u množini jer se pridjevom ne može dati obavijest o množini. Takvi su primjeri: *dom umirovljenika*, *glas očajnika* i *zemlja sretnika*. Od toga se pravila izuzimaju i spojevi riječi u kojima imenica u genitivu označuje predstavnika vrste: *oči bolesnika*, *glava žene* i *radovi pobjednika*.

Subjektni genitiv označuje „vršitelja ili prouzročitelja kakve radnje i dolazi uz imenske riječi koje označuju tu radnju.“ (Silić, Pranjković, 2005: 201) Vidljivo je to u primjerima kao

što su *sjećanje moga djeda, povratak ratnika i izvještaj predsjednika*. Takav genitiv naziva se subjektivnim jer ga je moguće preoblikovati u rečenicu u kojoj dolazi na mjesto subjekta. Uočavamo to u primjerima: *Moj djed se sjeća, Ratnici se vraćaju i Predsjednik izvještava*. Subjektivni genitiv rezultat je preoblike poimeničenja kojom se „glagolski predikat jedne rečenice preoblikuje u imenicu sa značenjem glagolske radnje, a subjekt joj iz nominativa prelazi u genitiv. Imenica time postaje subjekt preoblikovane rečenice, a genitivni izraz predikat. (Barić i dr., 1997: 561) Silić i Pranjković (2005: 201) navode da se takav genitiv, ako je jednočlan, može preoblikovati u posvojni pridjev, pa se tako *povratak ratnika i izvještaj predsjednika* mogu preobličiti u *ratnikov povratak i predsjednikov izvještaj*.

Objektivni genitiv označuje predmet (objekt) radnje i dolazi uz imenice koje znače radnju, primjerice: *gradnja bolnice, pisanje pisma, slušanje glazbe*. Takav se genitiv naziva objektivnim jer je imeničke spojeve riječi u kojima se javlja moguće preoblikovati u rečenice u kojima takav objekt dolazi u poziciju izravnoga objekta (Taj izravni objekt jest objekt u akuzativu.): *Grade bolnicu, Pišu pismo, Slušaju glazbu*. (Silić, Pranjković, 2005:202) Autori *Hrvatske gramatike* (Barić i dr., 1997: 561) navode da je taj genitiv rezultat „preoblike poimeničenja kojom se glagolski predikat jedne rečenice preoblikuje u imenicu sa značenjem glagolske radnje, a objekt se te rečenice iz svoga padeža preoblikuje u genitiv.“ Takvom preoblikom imenica sa značenjem glagolske radnje postaje subjekt preoblikovane rečenice, a genitivni izraz njezin predikat. Težak i Babić (2009: 291) razlikuju izravni i neizravni objekt u genitivu navodeći primjere za izravni: *Dajte mi zraka i Motovunjani su donijeli iz krčme vina i mesa* i za neizravni: *Ženi je jednoj nestalo djeteta i Tu još nema cenzure*. Pišući o objektivnom genitivu, Silić i Pranjković upozoravaju da se u pravilu ne preoblikuje u posvojni pridjev, primjerice umjesto *gradnja kuće* ne može se upotrijebiti *kućna gradnja*.

Objasnidbeni ili eksplikativni genitiv objašnjava sadržaj imenice na koju se odnosi, primjerice: *sadržaj romana, raspored predavanja i znak dobre volje*. Uglavnom dolazi uz imenice koje imaju preneseno značenje i objašnjava na što se njihovo preneseno značenje odnosi: *požar strasti, bura odobravanja i veselja, stranputice misli, plodovi truda*. „Takav je atributni izraz sažeta poredba: imenica kaže s čim se što uspoređuje, a imenički atribut ono što se uspoređuje.“ (Barić i dr., 1997: 561)

Dijelni ili partitivni genitiv „dolazi uz riječi koje označuju količinu (obično imenice i priloge), mjeru kakve tvari (označuje se imenicama) ili uz brojeve.“ (Silić, Pranjković, 2005: 202) Neki su od primjera dijelnoga genitiva *čša vode, litra mlijeka, mnoštvo prolaznika*. Može dolaziti i uz glagole kada označuje neodređeni dio čega, primjerice: *dodati soli*,

zatražiti kruha, posuditi novaca. Takav genitiv dolazi i u spojevima riječi u kojima je pridjev glavna riječ: *pun nježnosti, vrijedan divljenja*. Silić i Pranjković izdvajaju posebnu vrstu dijelnoga genitiva koji dolazi uz riječi koje znače igru pa se takav genitiv zove genitivom igre: *igra šaha, igranje rukometa, igrati se mačke i miša*. (Silić, Pranjković, 2005: 202)

Slavenski genitiv dobio je ime po tome što je svojstven slavenskim jezicima. Dolazi u niječnim rečenicama na mjestu akuzativa i ima službu izravnoga objekta: *Dugo nije vidio sestre, Ne podnosi ljetnoga sunca, Ne kupujte topova*. Gramatike upozoravaju da je u standardnom jeziku takav genitiv, osim uz glagol *nemati*, rijedak i ponešto obilježen.

Vremenski genitiv dolazi u službi priložne oznake vremena i označuje vrijeme u koje se što događa: *prošloga ljeta, svakog mjeseca*. Uz takav genitiv obvezan je pridjev, dakle nisu prihvatljive rečenice: **Bio je petka* ili **Putovao je mjeseca*, nego: *Bio je prošloga petka*. i *Putovao je svakoga mjeseca*.

Kvalitativni genitiv ili genitiv svojstva označuje svojstvo nekoga predmeta. Gramatike propisuju da isključivo dolazi s pridjevnim riječima jer je bez njih nedovoljno informativan: *glumac osrednjih mogućnosti, mladić duge kose*. Silić i Pranjković (2005: 203) kao podvrstu kvalitativnog genitiva navode genitiv dobi kojim se kvaliteta (svojstvo) predmeta izriču vremenskim značenjem: *muškarac srednjih godina* i *djeca ranoga uzrasta*.

Ablativni genitiv znači odvajanje, udaljavanje ili lišavanje koga ili čega. Stoga dolazi kao dopuna glagolima koji označuju udaljavanje i odvajanje: *osloboditi se treme, čuvati se prehlade* i *stidjeti se svojih postupaka*.

Emfatičnim se genitivom izražavaju emocije: divljenje, ushit, iznenađenje, čuđenje, ali se njime može izraziti i zaklinjanje: *Života mi, Budale*.

3.2. Prijedložni genitiv

U hrvatskom jeziku uz genitiv dolazi najveći broj prijedloga, više nego uz sve ostale padeže zajedno što je vidljivo iz tablice u kojoj D. Raguž navodi neke od prijedloga koji dolaze uz taj i ostale padeže hrvatskoga jezika (Tablica 1.). Razlog je tomu činjenica da je genitivno značenje najšire pa je stoga najveća potreba da se to značenje konkretizira. U nastavku rada slijedi pregled nekih od značenja prijedložnog genitiva. Opis odabranih značenja temelji se na *Gramatici hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta* Josipa Silića i Ive Pranjkovića iz koje su preuzeti i primjeri za značenja o kojima se piše.

Tablica 1. Padeži i prijedlozi

Tablica prijedloga				
Genitiv	Dativ	Akuzativ	Lokativ	Instrumental
<i>bez, blizu, čelo, diljem, do, duž, ispod, ispred, iz, iza, između, iznad, izvan, kod kraj, mjesto, nadno, nadohvat, nadomak, nakon, nakraj, namjesto, naokolo, naspram, nasred, navrh, niže, od, oko, okolo, onkraj, osim, pokraj, pomoću, ponad, poput, poradi, pored, poslije, posred, posredstvom, pokraj, poviše, povodom, povrh, preko, prigodom, prije, prilikom, protiv, put, putem, radi, silom, spram, sred, širom, tokom, uime, ukraj, umjesto, unutar, uoči, uslijed, usred, uvrh, uzduž, van, više, vrh, zaradi, zbog</i>	<i>k(a), nasuprot, unatoč, usprkos, nadomak</i>	<i>kroz, niz, uz</i>	<i>pri</i>	
<i>u</i>		<i>u</i>	<i>u</i>	
		<i>na</i>	<i>na</i>	
		<i>o</i>	<i>o</i>	
		<i>po</i>	<i>po</i>	
<i>s(a)</i>				<i>s(a)</i>
<i>za</i>		<i>za</i>		<i>za</i>
		<i>pred(a)</i>		
		<i>nad(a)</i>		<i>nad(a)</i>
		<i>pod(a)</i>		<i>pod(a)</i>
		<i>među</i>		<i>među</i>

3.2.1. Genitiv s prijedlogom *od*

Prijedlog *od* najbliži je temeljnom značenju genitiva. Njegovo je osnovno značenje ablativno, odnosno značenje kretanja predmeta koji se udaljava od drugog predmeta, značenje odvajanja, poticanja i podrijetla. Vidimo to iz primjera: *Bježi od kuće*, *Odvojili su se od gomile*, *Osjećao se dim od zgarista*. Osim navedenih značenja uz prijedlog *od* vežu se i značenja otklanjanja, rastavljanja, lišavanja i oslobođenja kao u primjerima: *Živi razdvojen od obitelji*, *Oslobodili su grad od Turaka*, *Liječena je od alergije*. (Silić, Pranjković, 2005: 204). U prostornom smislu ablativno značenje genitiva predstavlja mjesto od kojega počinje kakva radnja ili udaljenost, veću ili manju, predmeta od predmeta. To je vidljivo u primjerima: *Taj se običaj proširio od istoka do zapada*, *Riba smrdi od glave*, *Stajali smo na puškomet od vojnika*. U vremenskom se pak značenju ablativnost očituje kao početak nekog vremenskog tijeka: *Tako se radi od pamtivijeka*, *Čekaju ih od ranoga jutra*, *Tu je opisan život jednoga slikara od rođenja do smrti*. (Silić, Pranjković, 2005: 204)

Prijedložno-padežni izrazi s prijedlogom *od* uz već navedena mogu imati i načinsko i uzročno značenje. Načinsko značenje imaju posebno u nekim ustaljenim i frazeologiziranim konstrukcijama kao što su *od glave do pete*, *od nemila do nedraga* i *od slučaja do slučaja*. Kada prijedložno-padežni izrazi s prijedlogom *od* znače uzrok, onda je uglavnom riječ o značenju djelatnoga uzroka. Takav je uzrok onaj koji izravno, djelatno izaziva posljedice. Vidimo to u primjerima: *Sva je premrla od straha*, *Često pati od glavobolje*, *Ne vidi se od magle*. (Silić, Pranjković, 2005: 204)

Silić i Pranjković (2005: 204) navode da se prijedlog *od* susreće i u spojevima riječi kojima se označuje da se jedan predmet izdvaja iz skupine drugih predmeta. U tim primjerima genitiv je obvezno u množini: *Vidjeli smo i neke od najpoznatijih glumaca*, *Ona nije od onih zaboravnih*. Prijedlog *od* rabi se i u prijedložno-padežnim izrazima sa značenjem uspoređivanja kada dolazi uz komparativ ili uz kakvu drugu riječ usporednog značenja. Vidljivo je to u primjerima: *Vi ste gori od tuđina*, *Proveo je ondje više od godine dana*, *Ona se razlikuje od obične sluškinje*. Uz sve navedene službe i značenja genitiv s prijedlogom *od* rabi se i u službi atributa i to uglavnom s kvalitativnim značenjem. Takvi su primjeri: *ljudi od pera*, *čovjek od formata*, *momak od oka*. Atributni genitiv kojim se označuju mjesta, područja i zemlje iz kojih tko potječe zastario je. To potvrđuju i primjeri zabilježeni u gramatikama: *duka od Mletaka* i *Zmaj od Bosne*.

U normativnoj i savjetodavnoj literaturi piše se i o posvojnomo genitivu s prijedlogom *od*. Danas se takav genitiv rijetko upotrebljava pa rijetko susrećemo primjere kao što su *brat od strica* i *kapetan od lađe*. Silić i Pranjković (2005: 204) navode da je takav genitivu u primjerima *džepovi od hlača* i *Prokleta avlija od Ive Andrića* sasvim uobičajen. Iako se u pravom posvojnomo značenju takav genitiv normativno ne preporučuje, kada je riječ o odnosima među predmetima koji označuju štogod neživo, uobičajen je.

3.2.2. Genitiv s prijedlogom *do*

„Temeljno značenje genitiva s prijedlogom *do* vezano je za adlokalnost (primjesnost, blizinu, odnosno približavanje dvaju predmeta) s tim da je tomu prostornom odnosu svojstveno kretanje jednoga predmeta prema drugomu kao granici kretanja.“ (Silić, Pranjković, 2005: 205) To vidimo u primjerima: *Došli smo do ruba provalije*, *Buka se čula do kolodvora*, *Lutali smo od nemila do nedraga*. Prijedlog *do* antoniman je prijedlogu *od*, a od njega se razlikuje i po tome što nosi značenja mirovanja i statičnosti. Uz prostorno genitiv s prijedlogom *do* može imati i vremensko značenje. Takvi su primjeri: *Nismo zaspali do jutrs* *Sve će biti gotovo do iduće godine*, *Mučio se sve do smrti*. Genitiv s prijedlogom *do* u značenju izuzimanja smatra se obilježenim. Silić i Pranjković (2005: 206) kao obilježene navode sljedeće primjere: *Nismo jeli ništa do kruha i vode*, *Nema drugog imanja do te kolibice*, *Nije osjećao ništa do nekoga čudnog nemira*. Nije rijetko ni obilježeno značenje obuhvaćanja i uključivanja. Takvi su primjeri: *Popili su sve do zadnje kapi*, *Potrošio je plaću do posljednje lipe*, *Sumnjivi su svi do jednoga*.

Obilježenim se smatra i prijedložni genitiv sa specifičnim uvjetnim (pogodbenim) značenjem koje se razvilo u značenju ticanja. Gramatike bilježe primjere: *Da je do tvoje kćeri, ona bi se već bila udala*, *Pokušali smo sve što je do nas* (Silić, Pranjković, 2005: 206).

3.2.3. Genitiv s prijedlogom *iz*

„Genitiv s prijedlogom *iz* primarno je ablativnoga karaktera samo što u njemu prijedlog *iz* pretpostavlja da kretanje, odvajanje i potjecanje počinje iz unutrašnjosti kakva drugog predmeta, iz područja koje je u granicama drugog predmeta.“ (Silić, Pranjković, 2005: 207) Takvi su primjeri: *Išli su iz vijećnice*, *Zvali su me prijatelji iz Dubrovnika*. Osim prostornog moguće je i vremensko značenje genitiva s prijedlogom *iz*. Gramatike bilježe

primjere: *Priče iz davnine, Ta mu je mana ostala iz djetinjstva*. To značenje prisutno je i u frazeologiziranim izrazima kao što su *iz dana u dan, iz godine u godinu*.

Silić i Pranjković (2005: 207) ističu da je tvarni genitiv s prijedlogom *iz* relativno čest. Za to navode primjere: *zvono iz olova, spomenik iz bijelog kamena*. Pritom treba naglasiti da norma daje prednost genitivu s prijedlogom *od* pa su propisani primjeri: *zvono od olova, spomenik od bijelog kamena*. Atributni genitiv s prijedlogom *iz* može značiti podrijetlo, osobito živih bića, i područje kakve djelatnosti (znanstvene, umjetničke, sportske).

3.2.4. Genitiv s prijedlogom *s(a)*

Osnovno je značenje genitiva s prijedlogom *s(a)* ablativno. Takav genitiv pretpostavlja da kretanje počinje s gornje, površinske ili vanjske strane kakva predmeta. To potvrđuju primjeri: *Silaze s broda, Promatra nas s balkona, Lišće pada sa stabala*. „U značenju mjesta *s/iz* kojega započinje kakvo kretanje ili kakva druga aktivnost prijedlog *s(a)* alternira s prijedlogom *iz*, pri čemu se *sa* upotrebljava onda kada se mjesto nalazi na kakvoj uzvisini, na kakvoj vodi, kada je riječ o kakvoj ustanovi i sl.“ (Silić, Pranjković, 2005: 207). Takvi su primjeri: *To je cvijet s Velebita, Ona dolazi sa sela, Profesor ide s fakulteta*. U takvim prijedložno-padežnim izrazima prijedlog *s(a)* ima suprotno značenje prijedlogu *na*. Vidimo to u primjerima: *ići s posla – ići na posao, ići sa svadbe – ići na svadbu*.

Uz imenice kojima se imenuju vremenski odsječci genitiv s prijedlogom *s(a)* može značiti vrijeme. Tako je u primjerima: *s proljeća, s jeseni, s početka stoljeća*. Genitiv s prijedlogom *s* rjeđe znači način ili uzrok. Čak se može reći da su danas takve konstrukcije zastarjele.

3.2.5. Genitiv s prijedlozima *ispred* i *iza* te *izvan (van)* i *unutar*

„Genitivom s prijedlogom *ispred* označuje se predmet kojemu se s prednje (lične) strane nalazi ili kreće drugi predmet.“ (Silić, Pranjković, 2005: 208) To potvrđuju primjeri zabilježeni u gramatici: *Okupili su se ispred crkve* i *Autobus je krenuo ispred pošte*. Katkad takav genitiv ima i usporedno značenje. Takvi su primjeri: *U trčanju je bila ispred Ivana* i *U matematici je ispred drugih učenika*. U administrativnom stilu genitiv s prijedlogom *ispred* upotrebljava se u umjestomjesnome predstavljачkom značenju. Silić i Pranjković (2005: 208) bilježe primjere: *Tajnik je govorio ispred cijelog poduzeća, Ispred naše škole poslana su na*

natjecanje nas trojica. Norma preporučuje da se u tom značenju prijedlog *ispred* zamijeni prijedlogom *uime*.

Genitiv s prijedlogom *iza* antoniman je genitivu s prijedlogom *ispred*. Njime se označuje predmet kojemu se sa stražnje strane nalazi ili kreće kakav drugi predmet. Vidimo to u primjerima: *Sjeli smo iza kuće* i *Sakrio je nešto iza leđa*. Takav genitiv može se upotrebljavati i u usporednom značenju, ali je to rjeđe nego s genitivom s prijedlogom *ispred*. Genitiv s prijedlogom *iza* vrlo često ima vremensko značenje. Takvi su primjeri: *Javite se iza blagdana* i *O tome se priča iza obilna ručka*. (Silić, Pranjković, 2005: 208)

Osnovno značenje prijedloga *izvan* jest izvanmjesno. To znači da se imenicom u genitivu označuje predmet ili dio prostora izvan čijih se granica nalazi ili kreće drugi predmet. To pokazuju zabilježeni primjeri: *Ana stanuje izvan grada* i *Takve se promjene odvijaju izvan jezika*. Takav genitiv može značiti i izuzimanje, ali češće je to u starijim nego u novijim tekstovima. Silić i Pranjković (2005: 208) za izuzimanje bilježe primjere: *Sve izvan toga suvišno je*, *Dobro dođe ono što se zaradi izvan redovite plaće* i *Svi su poginuli izvan njih desetorice*. Prijedlog *unutar* antoniman je prijedlogu *izvan* pa se genitivom s tim prijedlogom označuje predmet (dio prostora) u čijim se granicama nalazi ili kreće kakav drugi predmet. To vidimo i u primjerima: *Sve se dogodilo unutar kruga vojarnje*, *Bili su to dogovori unutar obitelji* i *Taj se problem razmatra unutar gramatike*.

3.2.6. Genitiv s prijedlozima *iznad*, *ispod*, *više* (*poviše*) i *niže*

„Genitiv s prijedlogom *iznad* označuje predmet kojemu se s gornje strane i to u većini slučajeva bez neposredna kontakta s njim nalazi ili kreće drugi predmet ili predmeti.“ (Silić, Pranjković, 2005: 209) To svjedoče primjeri: *Dobro izgleda iznad pojasa*, *Preletjeli su iznad Biokova* i *Iznad našega dana uvijek je bučno*. Genitiv s prijedlogom *iznad* može imati i usporedno značenje. Vidimo to u primjerima: *Radi izvan svojih mogućnosti* i *U svemu je iznad prosjeka*. Genitiv s prijedlogom *iznad* sličan je genitivu s prijedlogom *više*, no treba naglasiti da genitiv s prijedlogom *više* ne može imati usporedno značenje. Ispravna je njegova uporaba u primjerima: *Više kuće je zdenac*, *Imaju i skakaonicu poviše grada*. Antoniman prijedlogu *iznad* jest prijedlog *ispod*. Genitiv s tim prijedlogom označuje predmet kojemu se s donje strane nalazi ili kreće drugi predmet. Tako je u primjerima: *Našli su poruku ispod vrata* i *Mnoštvo je ljudi ispod nebodera*. Kao i genitiv s prijedlogom *iznad*, genitiv s prijedlogom *ispod* može imati usporedno značenje. Pritom prijedlog *ispod* ne mora dolaziti samo s

genitivom nego može doći i s brojevima, odnosno nepromjenjivim količinskim riječima. Treba napomenuti da je prijedlogu *ispod* sličan prijedlog *niže* koji je antoniman prijedlogu *više* pa jednako kao i on ne nosi usporedno značenje. (Silić, Pranjković, 2005: 209)

3.2.7. Genitiv s prijedlozima *prije*, *uoči*, *poslije*, *nakon*, *za* i *tijekom* (*tokom*)

Primarno značenje prijedloga *prije*, *poslije* i *nakon* jest vremensko. „Prijedlog *prije* s genitivom označuje prijevremenost, prethodnost (anteriornost). To znači da je riječ o događaju koji prethodi vremenskom odsječku ili događaju označenom genitivom“ (Silić, Pranjković, 2005: 209, 210). To svjedoče primjeri: *Probudili su se prije zore*, *Pisala mi je prije rođendana* i *Prije povratka u domovinu teško je obolio*. Osim u vremenskom prijedlog *prije* može se upotrebljavati i u usporednom značenju, no to je ipak rjeđe. Takvi su primjeri: *Stigao je prije ostalih* i *On je u tome prije svih u razredu*.

Osim genitivom s prijedlogom *prije* prijevremenost se može izraziti i genitivom s prijedlogom *uoči*. U tom slučaju riječ je o posebnom tipu prijevremenosti koji je svojstven aoristu. Silić i Pranjković (2005: 210) objašnjavaju da to znači da kakav vremenski odsječak ili događaj neposredno prethodi kakvu drugomu vremenskom odsječku ili drugomu događaju. Objašnjenje potkrepljuju primjerima: *Noć uoči Badnjaka svi su bili na okupu*, *Predomislili su se dan uoči vjenčanja*, *Te noći uoči odlučujuće bitke nikomu se nije spavalo*.

Prijedlozi *poslije* i *nakon* označuju poslijevremenost (posteriornost). To svjedoče primjeri: *Vidjet ćemo se poslije ljetnih praznika*, *Poslije vjenčanja oputovali su na more*, *Nakon nekoliko dana sve je već bilo drukčije* i *Nakon večere malo smo popričali*.

Za razliku od dosada navedenih prijedloga prijedlog *za* rijetko dolazi s genitivom. U takvim slučajevima označuje istovremenost vremenskih odsječaka ili događaja. Može se reći da je taj prijedlog u takvim izrazima rezultat reduciranja izraza *za vrijeme*. Tomu svjedoče primjeri: *Za ove vlade stvari su ipak krenule nabolje*, *Za ljetnih kiša nisu rijetke ni poplave* i *Nastojali smo doći još za dana*.

Prijedlozi *tijekom* i *tokom* poprijedloženi su instrumentali imenica *tijek* i *tok*. Znače istodobnost u kojoj je posebno istaknuta vremenska protežnost. „Riječ je o vremenskom odsječku ili događaju koji teče paralelno s vremenskim odsječkom ili događajem označenim genitivom. Takvo je značenje u pravilu zališno jer je vremenska protežnost u pravilu svojstvena svakomu vremenskom pojmu.“ (Silić, Pranjković, 2005: 210) To zaključujemo i iz

primjera: Tijekom vremena sve se ipak popravilo, Dobro smo se odmorili tijekom praznika, Tijekom putovanja stalno su pjevali i Tokom prošloga stoljeća bilo je previše ratova.

3.2.8. Genitiv s prijedlozima *blizu kod, kraj (pokraj), pored, nadomak, nadohvat, u i mimo*

Zajedničko je prijedlozima *blizu, kod, kraj (pokraj), pored, nadomak, nadohvat, u i mimo* da uz genitiv „označuju odnos među predmetima kojemu je svojstvena blizina s tim da je jednim više svojstveno mirovanje predmeta koji se nalaze u prostornome odnosu, a drugima kretanje.“ (Silić, Pranjković, 2005: 212) Genitiv s prijedlozima *blizu, kod, (po)kraj* i *porod* označuje primjesnost. Ti prijedlozi odnose se na imenicu koja označuje predmet u čijoj se blizini nalazi ili kreće drugi predmet. Takvi su primjeri: *Škola je blizu crkve*, *Sastanak je zakazan kod mosta* i *Igrali su se pokraj šume*. Za prijedlog *kod* Silić i Pranjković (2005: 213) ističu da se ne može upotrijebiti u značenju kretanja jednoga predmeta u neposrednoj blizini drugoga, odnosno prolaženja pokraj koga ili čega. To se značenje ostvaruje uporabom prijedloga *blizu, pokraj* i *porod*. Vidimo to u primjerima: *Prošli su blizu kazališta*, *Vozili smo se kraj jezera* i *Jesu li prošli kraj groblja*. Prijedlog *kod* upotrebljava se u prvom redu uz glagole stanja i normativno je nepreporučljiva njegova uporaba uz glagole kretanja. Vrlo je čest i u vremensko-prigodnom značenju, posebice u administrativnom stilu. Takvi su primjeri: *Pomaže joj kod kuhanja i pranja*, *Kod određivanja cijene treba nam nogo toga paziti* i *Kod državnih ceremonija drži se ukočeno*. Norma ne preporučuje ni takvu uporabu toga prijedloga. U razgovornom se stilu *kod* upotrebljava i u posvojnome značenju. Takvi su primjeri: *Kod starosjedilaca ima čudnih običaja*, *Kod nas je sve uredu* i *Najbolje mi je kod roditelja*. Genitiv s prijedlozima *kod, kraj* i *porod* relativno se često upotrebljava i u dopusnom značenju. Tomu svjedoče primjeri: *Ni kod tolikih problema oni se ne predaju*, *Kraj tolikih djevojka on se ne ženi* i *I porod takvih susjeda treba sačuvati živce i živjeti normalno*.

„Blizina se označuje i prijedlogom *nadomak*, koji se primarno slaže s dativom, ali je danas sve češći s genitivom, s tim da je obično riječ o odnosu između jednoga predmeta i drugoga predmeta (mjesta) koji se nalazi u blizini tako da se do njega brzo može stići“ (Silić, Pranjković, 2005: 213). Tako značenje genitiva s prijedlogom *nadomak* vidljivo je u primjerima: *Već smo bili nadomak rješenja* i *Bio je nadomak cilja kad mu se to dogodilo*. Slično značenje ima i prijedlog *nadohvat* koji označuje predmet koji se nalazi tako blizu da ga se može dohvatiti.

3.2.9. Genitiv s prijedlozima *preko, putem, pomoću (s pomoću) i posredstvom*

Genitiv s prijedlogom *preko* označuje prekomjesnost tj. da se predmet nalazi ili kreće poprijeko u odnosu prema drugomu predmetu. To vidimo iz primjera: *Valja nama preko rijeke, Upravo prelaze preko ulice i Preko tjesnaca izgrađen je most.* Tim prijedlogom može se označiti i da se kakav predmet nalazi iznad kakva drugog predmeta koji je u pravilu izložen. Takvo se značenje potvrđuje u primjerima: *Preko neba se pružala duga* i *Na svadbi bacaju jabuke preko kuće.* Ako genitiv znači mjesto, prijedlogom *preko* označuje se pravac kakva kretanja. To je vidljivo u primjerima: *Putuju u Split preko Knina* i *U Ameriku se obično putuje preko Frankfurta.*

Kada nosi vremensko značenje, genitiv s prijedlogom *preko* može označavati vremensku protežnost ili prekovremenost. U primjerima: *Tu boravimo samo preko ljeta* i *Preko zimskih praznika obično je na skijanju* prijedlog *preko* označuje vremensku protežnost, dok u primjerima: *Radi preko dana* i *Djeca je posjećuju samo preko godine* genitiv s prijedlogom *preko* znači prekovremenost.

Genitiv s prijedlogom *preko* može značiti i sredstvo, posebice kada je riječ o živu ili neživu posredniku. To je vidljivo iz primjera: *Preko prijatelja svašta se dozna, Žalba je proslijeđena preko saborskih tijela* i *Ta se roba prodaje preko posrednika.* „Osim genitivom s prijedlogom *preko* sredstvo se izražava i proizvedenim prijedlozima *putem, pomoću* te *posredstvom*, nastalim od instrumentala imenica *put, pomoć* i *posredstvo*. Takav genitiv označuje predmet koji služi kao sredstvo ili kao pomoć pri obavljanju kakve radnje.“ (Silić, Pranjković, 2005: 216)

Prijedlog *putem* najčešće se upotrebljava u administrativnom stilu i najčešće genitiv uz njega označuju kakvu ustanovu koja je sredstvo ili medij priopćavanja. To potvrđuju primjeri: *Tražite naplatu putem suda, Anketa je provedena putem telefona* i *Odluku ćete dobiti putem pošte.* „Prijedlog *pomoću (s pomoću)* obično predstavlja predmet koji ne mora služiti kao izravno sredstvo, nego kao vrsta pripomoći za obavljanje kakve radnje.“ (Silić, Pranjković, 2005: 216) Genitiv s prijedlogom *posredstvom* označuje posrednika kakve radnje što jasno pokazuju primjeri: *To smo dobili posredstvom našega veleposlanstva u Parizu, Lijek se može naručiti posredstvom doma zdravlja* i *Zaposlila se posredstvom ravnatelja.*

3.2.10. Genitiv s prijedlozima *spram* (*naspram*), *nasuprot* (*suprot*), *usprkos* i *unatoč*

Genitiv s prijedlogom *spram* (*naspram*) može značiti okrenutost prema nečemu, usmjerenost, usmjerenost na nešto ili uspoređivanje predmeta po nekom svojstvu. Silić i Pranjković (2005: 217) ističu da je takav genitiv rijedak i obilježen, a njegova moguća značenja potvrđuju primjerima: *Bio je spram svega toga ravnodušan*, *Čudno se odnose spram naših zahtjeva*, *Spram tvojih problema moji su zanemarivi* i *Može se reći da je naspram drugih bio prilično uvjerljiv*. Prijedlog *nasuprot* označuje suprotstavljenost dvaju ili više predmeta. Vidimo to u primjerima: *Nasuprot škole nalazilo se kazalište lutaka* i *Jučer je sjedio nasuprot tvoga prijatelja*. Iako prijedlog *nasuprot* primarno dolazi s dativom, sve češće se, suprotno normi, pojavljuje s genitivom. Takav je slučaj i s prijedlozima *unatoč* i *usprkos* koji imaju dopusno značenje. „Označuju dakle da se što događa bez obzira na to što je u neskladu ili u suprotnosti s onim što je označeno genitivom.“ (Silić, Pranjković, 2005: 218) Takvo značenje potvrđuju primjeri: *Nasuprot njegovih silnih nastojanja sve je ostalo isto* i *Unatoč velike vrućine bili smo na igralištu*.

3.2.11. Genitiv s prijedlozima *zbog*, *uslijed* i *radi* (*zaradi*, *poradi*)

„Prijedlozi *zbog* i *uslijed* specijalizirani su za označavanje uzroka s tim da je *zbog* općeuzročni prijedlog, a *uslijed* uglavnom dolazi uz imenice koje označuju nešto nepoželjno ili nepovoljno.“ (Silić, Pranjković, 2005:218) Takva značenja potvrđuju primjeri zabilježeni u gramatikama. *Nisu mogli proći uslijed magle*, *Izgubio je posao uslijed mnogih nepovoljnih okolnosti*, *Sud ga je oslobodio zbog pomanjkanja dokaza*, *Zbog toga neočekivanog uspjeha bio je izvan sebe od radosti*. Prijedlog *zbog* smatra se najčešćim i najmanje obilježenim sredstvom kojim se izriče uzrok. Genitiv s prijedlogom *radi* (*zaradi*, *poradi*) označuje cilj ili namjeru: *Sve bi učinio radi napredovanja u struci*, *Sastali su se prošloga tjedna radi dogovora o gradnji kazališta*, *Tražio ih je radi nekih zaostataka*. „Genitiv s tim prijedlogom često se rabi i u značenju uzroka, ali se takva uporaba ne preporučuje. Uzrok je naime širi od cilja (namjere) pa je cilj zapravo samo poseban tip uzroka.“ (Silić, Pranjković, 2005: 218)

4. Padeži i prijedlozi: između norme i uporabe

4.1. Posvojni genitiv i posvojni pridjev

O izricanju posvojnosti genitivom ili posvojnim pridjevom piše se kako u normativnoj tako i u savjetodavnoj literaturi. Kako bismo mogli razmatrati izricanje posvojnosti genitivom i posvojnim pridjevom, nužno je prije svega definirati posvojnost. U radu *Norma i posvojni genitiv bez odredbe* Branko Kuna (1999: 1) objašnjava da posvojnost, kao semantička i logička kategorija, uvijek uključuje odnos između posjednika (*posesora*) i posjedovanog (*posesuma*). Odnosi posjedovanog i posjednika aktualiziraju se na rečeničnoj i sintagmatskoj razini pa sukladno tomu može biti riječi o atributnoj ili predikatnoj posvojnosti.

„U sintagmi na mjestu posjednika tj. zavisne sastavnice koja označuje komu pripada ono što izraženo posjedovanim (glavnom sastavnicom) u hrvatskom jeziku mogu stajati različita morfosintaktička sredstva: pridjev (*galebovo krilo*), genitiv (*vrata kuće*), dativ (*krilo galebu*) te prijedložno padežni izrazi u + G (*Vino u Hrvata*), od + G (*noga od stola*), na + L (*prozor na kući*), u + L (*ministar u vladi*). U užem smislu posvojnost označuje neposredni (gramatikalizirani) odnos između stvari i njezina vlasnika (što se u jeziku naziva otuđiva posvojnost), a kasnije se on proširio i na posjedovanje dijelova tijela, rodbinske odnose i odnose koji vladaju među ljudima (*ruka radnika, prijatel jmoga oca*) te na pripadanje dijela kakvom predmetu ili apstraktnom pojmu (neotuđiva posvojnost).“ (Kuna, 1999: 2)

Barić i drugi u *Hrvatskom jezičnom savjetniku* pišu da su imenski atribut u genitivu i posvojni pridjev u određenim sintaktičkim i semantičkim uvjetima istovrijedni, konkurentni i zamjenjivi. U savjetu naslovljenom *Posvojni genitiv / posvojni pridjev* navodi se:

„Ako je u genitivnome izrazu sa značenjem pripadnosti ili sa subjektivnim značenjem samo imenica (bez vlastitog atributa) u jednini, taj se genitivni izraz najčešće može zamijeniti posvojnim pridjevom. Opća je preporuka i zahtjev normativnih gramatika i jezičnih savjetnika da se ta zamjena, kad god je to moguće, provodi osobito onda kada imenica u genitivu označuje ljudsko biće ili vlastito ime: *ured predsjednika – predsjednikov ured; stadion Dinama – Dinamov stadion; mudrost Ivana – Ivanova mudrost; dolazak prijatelja – prijateljjev dolazak*. Ako se uz imenicu u genitivu pojavi koji atribut, ta je zamjena onemogućena: *ured predsjednika Republike, dolazak mogega prijatelja*. Ako je u genitivu imenica u množini, on se može zamijeniti posvojnim pridjevom na *-ski, --ki*. No, budući da se tim pridjevima (kad im je u

osnovi imenica koja označuje osobu) izriče odnos prema množini, prema svim pripadnicima određene vrste ili pak prema uopćenomu i neodređenomu, to i ti pridjevni izrazi mogu biti višeznačni. Tako i izraz *radnički život/ život radnika* može značiti život mnogih ili svih radnika, ali i vrijednosno vrednovanje (težak, mukotrpan život).“ (Barić i dr., 1999: 270)

O posvojnem genitivu piše i Stjepko Težak u savjetniku *Hrvatski naš osebjuni*. Smatra da je najpodložniji pogreškama posvojni genitiv kojemu se bez potrebe predlaže prijedlog *od*: *roman od Kumičića, kći od poštarice, knjiga od brata*. Takve konstrukcije treba zamijeniti posvojnim pridjevom: *Kumičićev roman, poštarčina kći, bratova knjiga*. Govoreći o genitivu, Težak (1995: 204) naglašava: „Dakle, oprez s genitivom! Kad god ga možemo zamijeniti pridjevom, učinimo to. A razmislimo i o redu riječi kad je genitiv neizbježiv i prijeti dvoznačnošću.“

U *Gramatici hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta* Josip Silić i Ivo Pranjković normativnom propisuju preobliku jednočlanog posvojnog genitiva u posvojni pridjev: *sestra prijatelja* u *prijateljeva sestra* i *kuća brata* u *bratova kuća*. I u njihovoj se gramatici, kao i u savjetodavnoj literaturi, od toga pravila izuzima genitiv u množini jer se pridjevom ne može dati obavijest o množini. Stoga pravilnim propisuju oblike: *dom umirovljenika, glas očajnika* i *zemlja sretnika*. Od toga pravila izuzimaju se također i spojevi riječi u kojima imenica u genitivu označuje predstavnika vrste: *glava žene, radost pobjednika* i *oči bolesnika*. (Silić, Pranjković, 2005: 201) Isto propisuju i Stjepko Težak i Stjepan Babić u *Gramatici hrvatskoga jezika* s tim što se oni uz sve navedeno osvrću i na normom nedopuštenu uporabu posvojnog genitiva s prijedlogom *od*. Uza sve navedeno Težak i Babić propisuju dva slučaja kada je uporaba posvojnog genitiva normativno dopuštena:

- a. kad je uz takav genitiv atribut ili apozicija: *zaručnica moga brata, njiva našega susjeda*
- b. kad se od imenice ne tvori odgovarajući posvojni pridjev: *granice carstva, zapovjednik bojne*. (Težak, Babić, 2009: 295)

U nastavku rada analizirat ćemo uporabu posvojnog genitiva u trima funkcionalnim stilovima hrvatskoga standardnog jezika: književnoumjetničkom, administrativnom i publicističkom. U već spomenutom radu *Norma i posvojni genitiv bez odredbe* B. Kuna ističe da iz kanonskog normativističkog pravila proistječe da je slobodni genitiv ili genitiv bez odredbe, kako ga on naziva, kao sintaktička kategorija pri izricanju posvojnosti strana duhu,

tradiciji i ustrojstvu hrvatskoga jezika. Autor nadalje naglašava da bi beziznimno prihvaćanje toga značilo prešutjeti ulogu koju posvojni genitiv bez odredbe ima u jeziku. (Kuna, 1999: 3) Vođeni tom mišlju promatramo posvojni genitiv između norme i uporabe u trima navedenim stilovima hrvatskoga jezika.

Uporaba posvojnog genitiva u kojem posjednika označuje vlastita imenica koja znači što živo normativno je neovjerena. Primjere takve uporabe u književnoumjetničkom stilu rijetko pronalazimo što potvrđuje pretraživanje knjižnoga potkorpusa *Hrvatske jezične riznice*¹. Neki od primjera pronađeni pretraživanjem jesu:

(1) *Ovaj je Nikola djed Vuku Krsti, ocu Ane Katarine.* (Kumičić, 1999: 291).

(2) *Kuće su bijele, gotovo nove, a neke i crvene, osim mrke Pekića kule, opasane drugim još mrkijim zgradama, a to su baš stari kameni zidovi, što ih je podigao djed današnjega Nikole Pekića od prvih sokova te goleme ravnice.* (Šimunović, 1911: 64)

(3) *Ugledao sam ga izdaleka na prozoru kule Kapetanovića, u kojoj je stanovao, kako gleda u dvorište, dok sam se pomicao vratima i zidu, koji mi, iako sam bio u sedlu, nisu dopuštali da vidim.* (Aralica, 1998: 224)

Rezultati pretraživanja *Riznice* upućuju nas na zaključak o uporabi posvojnog genitiva vlastitih imenica u književnim tekstovima koji nisu dio jezične suvremenosti. Iznimka su primjeri potvrđeni kod Ivana Aralice koji potvrđuju i posebnu stilsku obojenost tekstova toga autora.

Istraživanjem mrežnih portala dolazi se do zaključka da se posvojnost u publicističkom stilu izražava i posvojnim genitivom i posvojnim pridjevima. To svjedoče i primjeri u kojima posjednik znači što živo i označen je vlastitom imenicom ili posvojnim pridjevom izvedenim iz nje:

(4) *On je došao na tu dužnost kao najuži suradnik Plenkovića, još iz europskog parlamenta.* (<http://www.24sata.hr/news/plenkovic-je-licemjeran-dao-je-sauchi-ulogu-cuvara-vecine-528585>, 10. lipnja 2017.)

---

¹ Hrvatska je jezična riznica u daljnjem tekstu samo Riznica.

(5) *Bivši savjetnik Bože Petrova objašnjava jeftine političke spinove ovih dana.* (<http://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/bivsi-savjetnik-boze-petrova-objasnjava-jeftine-politicke-spinove-protelih-dana/4424265/>, 10. lipnja 2017.)

(6) *Todorićev najmlađi sin konačno ima i sretne vijesti za obitelj.* (<https://www.vecernji.hr/showbiz/todoricev-najmladi-sin-konacno-ima-i-sretne-vijesti-za-obicelj-1165839>, 10. lipnja 2017.)

Iako primjeri potvrđuju da se posvojnost u publicističkom stilu izriče i posvojnim genitivom i posvojnim pridjevom, istraživani korpus potvrđuje češću uporabu posvojnog pridjeva kako nalaže normativna i savjetodavna literatura. Posvojni se genitiv mnogo češće upotrebljava kada je imenica u genitivu opća negoli vlastita. Pritom opća imenica može značiti što živo ili neživo. Primjeri takve uporabe bilježe se kako u književnoumjetničkom tako i u publicističkom stilu. Primjeri potvrđeni u književnoumjetničkom stilu jesu:

(7) *Ako je Benincasa to naučio još u dvorcu Alticchiero nije bio ni loš učenik spisateljice Les Morlaquesa.* (Aralica, 1998: 368)

(8) *Smatrao je prstom božjim što je on kao katolik doznao za te tajne neprijatelja katoličanstva.* (Nehajev, 1932: 85)

(9) *Kao da opet sjedim na šarenom sagu dječjih maštarija i slušam basne o mudrim životinjama koje znaju ljudski govor, a imaju meki glas djeteta i razborito srce starca.* (Desnica, 2004: 143)

Takvi primjeri u istraživanom korpusu ne pojavljuju se često i uglavnom je posvojni genitiv zamijenjen posvojnim pridjevom. Uporaba posvojnog genitiva, u kojem posjednika označuje opća imenica, zbog tvorbenih nemogućnosti da se zamijeni posvojnim pridjevom zastupljena je i u publicističkom stilu, o čemu svjedoče primjeri pronađeni na mrežnim portalima:

(10) *Članovi obitelji otkrili posljednje detalje razgovora s poginulima.* (<http://www.jutarnji.hr/vijesti/svijet/cure-detalji-pokusaja-spasavanja-stanara-od-katastrofalnog-pozara-susjed-mi-je-htio-spasiti-sina-sada-oboju-nema/6245991/>, 10. lipnja 2017.)

(11) *Promet je vrlo gust na dionici autoceste A1 između Zagreba i Bosiljeva u smjeru mora, a prema naplati Lučko iz smjera Jankomira (A3) kolona vozila*

duga je oko jedan kilometar. (<https://www.vecernji.hr/vijesti/autocesta-guzva-na-cestama-granicni-prijelaz-more-bosiljevo-lucko-1176744>, 10. lipnja 2017.)

(12) *Oni su, kaže, ključni za francusko gospodarstvo i životni standard građana* (<https://www.vecernji.hr/vijesti/filozof-koji-voli-machiavellija-i-hegela-zelibiti-novi-luj-xvi-1168418>, 10. lipnja 2017.)

Na temelju prikazanih primjera zaključujemo da se posvojni genitiv u publicističkom stilu najčešće rabi kada je nemoguće zamijeniti ga posvojnim pridjevom. U primjerima (10 – 12) neovjereno je posvojni genitiv zamijeniti posvojnim pridjevima. Umjesto *članovi obitelji* ne može se uporabiti sintagma *obiteljski članovi*, kao ni umjesto *standard građana* – *građanski standard*. Neke sintagme nemaju čak ni tvorbene mogućnosti da se posvojni genitiv zamijeni pridjevom, na što upućuje *kolona vozila* (primjer 11). Od tvorbenih mogućnosti ovisi hoće li biti uporabljen posvojni pridjev ili posvojni genitiv, što vidimo i iz primjera izuzetih iz administrativnog stila:

(13) *Urednička odgovornost ne uključuje nužno pravnu odgovornost za sadržaj ili pružene usluge, osim ako ovim Zakonom ili posebnim zakonom nije drugačije određeno.* (<https://www.zakon.hr/z/196/Zakon-o-elektroni%C4%8Dkim-medijima>, 14. lipnja 2017.)

(14) *Nakladnik televizije i / ili radija mora voditi očevidnik o objavljenom audiovizualnom ili radijskom programu i mora čuvati snimke cjelovito objavljenoga programa najmanje 90 dana od objavljivanja, a u slučaju prigovora ili spora, snimku spornog sadržaja dužan je čuvati do okončanja spora.* (<https://www.zakon.hr/z/196/Zakon-o-elektroni%C4%8Dkim-medijima> 14. lipnja 2017.)

(15) *Tijela državne uprave kao i pravne osobe u pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske dužne su 15% godišnjeg iznosa namijenjenog promidžbi svojih usluga ili aktivnosti utrošiti na oglašavanje u audiovizualnim ili radijskim programima regionalnih ili lokalnih nakladnika televizije i /ili radija* (<https://www.zakon.hr/z/196/Zakon-o-elektroni%C4%8Dkim-medijima>, 14. lipnja 2017.)

Primjeri pokazuju da u većini slučajeva postoji distinkcija između posvojnog genitiva i posvojnog pridjeva. Zbog toga zamjena jednog oblika drugim oblikom nije fakultativna nego

nužna jer o odabiru određenog oblika ovisi i značenje koje se njime želi izreći. Branko Kuna upozorava da je odnos koji se izriče padežom opsegom uzak, a sadržajem iscrpan dok je relacija imenica i pridjeva široka, ali sadržajno slabija. U vezi s tim autor nadalje pojašnjava: „Zbog sličnosti sintaktičke i semantičke funkcije uvijek postoji mogućnost njihova približavanja. Neke su vrste genitivnih posvojnih sintagmi rubna pojava, a neke imaju stabilnije uporište u jezičnoj praksi, unatoč suženom opsegu upotrebe te tendencijama usustavljanja zbog komunikacijskih potreba.“ (Kuna, 1999: 9)

4. 2. Slavenski genitiv

Opisujući padežna značenja genitiva hrvatske se gramatike osvrću i na slavenski genitiv. Opisuju ga kao svojstvenog svim slavenskim jezicima i navode da dolazi u niječnim konstrukcijama na mjestu akuzativa u službi izravnoga objekta. Silić i Pranjković (2005: 202) ističu da je takav genitiv u suvremenom hrvatskom jeziku rijedak i ponešto obilježen što ističe i Raguž (1997: 122) dodajući da je takav genitiv zapravo arhaičan. Barić i dr. u *Hrvatskoj gramatici* (1997: 443) objašnjavaju da se zanijekani genitiv uvijek može zamijeniti akuzativom bez promjene značenja, navode i da uz objekt u genitivu glagol *imati* pri nijekanju rečenice može biti izostavljen: *Od koncerta ništa, Na obali ni žive duše*. Osim u normativnoj slavenskom je genitivu pozornost posvećena i u savjetodavnoj literaturi. *Hrvatski jezični savjetnik* piše o smjenjivanju akuzativa s genitivom u funkciji izravnoga objekta obrazlažući da su razlozi te pojave semantičke i stilske prirode. „Ako je katkad u toj poziciji genitiv i imao prednost ili se možda upotrebljavao ravnopravno s akuzativom, danas taj genitiv uzmiče, uporaba mu je sve ograničenija, a akuzativ prodire sve snažnije i u one položaje koji su bili izvorno genitivni.“ (Barić i dr.,1999:17)

U knjižnom potkorpusu *Riznice* pronalazimo primjere slavenskoga genitiva. Neki od njih jesu:

(16) *Samo Sotona ne pozna straha, Isukrsta mi, pozna ga i Sotona jer kad ga krštenom vodom poškropiš ni mišlju ga sustigao ne bi.* (Raos, 1984: 194)

(17) *Ti moraš mene razumjeti, u ovom gradu postoji samo jedan čovjek koji nema žene, a taj sam ja.* (Kozarčanin, 1937: 102)

(18) *Više nema novaca ni za autobus da se vrati.* (Šoljan, 1965: 85)

Može se uočiti da je uporaba slavenskoga genitiva u književnoumjetničkom stilu dio stilskog izričaja autora. Suprotno je pak u tekstovima pisanim administrativnim stilom gdje slavenskom genitivu nema mjesta. Izravni objekt u niječnim rečenicama u administrativnom stilu izražava se akuzativom. Vidimo to u primjerima:

(19) *Kada je zakonom za određeno kazneno djelo propisano oduzimanje predmeta ili sredstva, vlasnik nema pravo na naknadu iz državnog proračuna, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno.* (<https://www.zakon.hr/z/98/Kazneni-zakon,10.lipnja.2017.>)

(20) *Radničko vijeće se može protiviti otkazu ako poslodavac nema opravdani razlog za otkaz ili ako nije proveden postupak otkazivanja predviđen ovim Zakonom.* (http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2004_10_137_2415.html, 10. lipnja 2017.)

(21) *Ako je ugovor o stručnom osposobljavanju za rad bez zasnivanja radnog odnosa sklopljen s nezaposlenom osobom iz stavka 2. ovog članka koja nema evidentirani staž u mirovinskom osiguranju niti je staž mirovinskog osiguranja ostvarila kod inozemnog nositelja osiguranja poslodavac će tijekom ukupnog trajanja stručnog osposobljavanja, za tu osobu biti oslobođen od obveze doprinosa na osnovicu i obveze obračuna i uplate doprinosa na osnovicu za zdravstveno osiguranje i za zaštitu zdravlja na radu.* (<https://www.zakon.hr/z/528/Zakon-o-poticanju-zapo%C5%A1ljavanja>, 10. lipnja 2017.)

U publicističkom se stilu slavenski genitiv pojavljuje u frazeološkim svezama o čemu svjedoče primjeri:

(22) *Legendarni Dalmatinac nema dlake na jeziku.* (<http://sportske.jutarnji.hr/sportmix/vodeni-sportovi/legendarni-dalmatinac-nema-dlake-na-jeziku-svjetski-rekorder-iz-jadranskog-grada-bisera-znate-kako-je-dolaze-mladi-ljepsi-bolji-ha-ha/5878638/>, 14. lipnja 2017.)

(23) *Slavki Tubonjiću nema ni traga ni glasa.* (<https://www.vecernji.ba/crna-kronika/slavki-tubonjicu-nema-ni-traga-ni-glasa-1148885>, 10. lipnja 2017.)

(24) Pogledajte fotopriču o prijateljstvu koje nema granice.
<http://www.24sata.hr/fun/pogledajte-fotopriču-o-jednom-prijateljstvu-koje-nema-granice-301435/galerija-266597?page=9>, 10. lipnja 2017.)

Na temelju prikazanih primjera može se zaključiti da slavenski genitiv u suvremenom jeziku ima mjesto u književnoumjetničkom stilu, kao dio stilskog izričaja pojedinih autora, i u publicističkom stilu, gdje ga uglavnom pronalazimo u frazeološkim svezama, dok je u administrativnom stilu izostavljen.

4.3. *Mjesto, namjesto i umjesto*

Hrvatski enciklopedijski rječnik uz natuknicu *mjesto* daje pojašnjenje: „ograničeni dio prostora na kojem se što odvija, prostor gdje se može što smjestiti, položaj u redoslijedu, točka, pozicija na površini, služba, posao namještenje, gradić, trgovište.“ (HER, 2004: 199) Ivana Matas Ivanković u radu *Mjesto / namjesto / umjesto* piše o apstraktnom elementu u imenici *mjesto* koji omogućuje da se u njoj razvije smisao zamjene. Navodi i da o proširenosti upotrebe te riječi svjedoči i činjenica da ona počinje mijenjati svoj položaj u rečenici pri čemu gubi svoje osnovno značenje predmetnosti, koje je tipično za imenice, i ulazi u nove veze s drugim riječima. (Matas Ivanković, 2005: 211) Poprjedloženjem imenice *mjesto* osim pomaka značenja „dolazi i do određenih morfoloških i sintaktičkih promjena. Imenica gubi svoje morfološko svojstvo deklinacije i kao prijedlog učvršćuje se samo u akuzativnom obliku.“ (Barić i dr., 1997: 278) Važno je napomenuti i da poprjedloženjem riječ *mjesto* gubi mogućnost da ju određuje sročna ili nesročna riječ, ali i samostalno *mjesto* u rečenici jer iza nje dolazi u odnosu na koju ona ima prepozicionalni položaj. Matas Ivanković navodi da je u hrvatskom jeziku riječ *mjesto* zabilježena u više oblika, a neki od njih su *misto*, *mesto*, *mjeste*, *mješti*, *mješte*, *mješto*, ali i spojeno s prijedlozima *umjesto* i *namjesto*. Ti se oblici, osim posljednjih dvaju, ne upotrebljavaju u suvremenom standardnom jeziku i stilski su obilježeni. (U)(na)*mjesto* kao prijedlog ne otvara *mjesto* samo genitivu nego i drugim padežnim oblicima. „Po sintaktičkim se svojstvima *mjesto*, *umjesto* i *namjesto* ne razlikuju. U njihovoj primjeni mogu se očitati jedino normativne promjene i tendencije preciznosti jer je unatoč Maretićevoj preporuci iz 1924². danas najčešće u upotrebi prijedlog *umjesto* kod kojeg ne postoji homogenost s imenicom.“ (Matas Ivanković, 2005:213) U nastavku ćemo rada

---

² Tomo Maretić hrvatski je vukovac u čijem se *Hrvatskom ili srpskom jezičnom savjetniku* iz 1924. preporučuje davanje prednosti prijedlozima *mjesto* i *namjesto* pred prijedlogom *umjesto*.

promotriti zastupljenost prijedloga *mjesto*, *umjesto* i *namjesto* u književnoumjetničkom, administrativnom i publicističkom stilu hrvatskoga standardnog jezika. Pretraživanjem knjižnog potkorpusa *Riznice* utvrđeno je da se prijedlog *namjesto* pojavljuje stotinu dvanaest puta od čega u najvećem broju primjera dolazi s genitivom. Evo nekih od pronađenih primjera:

(25) *Svaki svojoj ljubi evo javno obećanje svoje ponavlja, samo ja namjesto obećanja Ljubici svojoj prisežem da ću joj vaviek vjeran biti.* (Kraljević, 1863: 88)

(26) *A namjesto srca njima nadjevak slatki stavi.* (Barbieri, 1983: 92)

(27) *Pa sam namjesto zeca donio punu torbu vjetra.* (Košutić 1940: 143)

Najviše primjera pronađeno je kod Miroslava Kraljevića i u prijevodu *Jeruzalemske Biblije*, a uporaba prijedloga *namjesto* kod suvremenih je autora prisutna u Nedjeljka Fabrija i Slobodana Novaka. Zanimljivo je promatrati uporabu toga prijedloga u publicističkim tekstovima na mrežnim portalima. U istraživanom korpusu prijedlog *namjesto* pojavljuje se samo u citiranim izjavama, dakle nikako u autorskom dijelu članka. Toga nepisanog pravila drže se sva tri istraživana portala:

(28) *Bit će u zagrebačkom SDP-u fajta i to opakoga, ali nama ne treba kalif namjesto kalifa, nego sučeljavanje u kojemu će se natjecati više kandidata, a Mrsić je time pokazao da želi samo vlast.* (<http://www.24sata.hr/news/previranja-ili-ce-se-spasiti-milanovic-ili-sdp-trece-nema-316519>, 16. lipnja 2017.)

(29) *Ponekad radije rabim latinsku riječ paragraf namjesto hrvatske članak.* (<https://www.vecernji.hr/premium/kako-smo-dobili-arbitrazu-protiv-borata-koji-je-tad-jednim-klikom-razmontirao-cijelu-kinematografiju-1155469>., 18. lipnja 2017.)

(30) *No ne zaboravite: svaki onaj koji stavlja sebe namjesto vidljivih znakova Božje prisutnosti, prevarant je i lažac.* (<http://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/isusova-izabranica-iz-omisa-lijecim-samo-molitvom-ljudi-ponekad-donesu-kavu.../4070556/>, 16. lipnja 2017.)

Dok se u publicističkim tekstovima prijedlog *namjesto* još uvijek pojavljuje, pa makar samo u citiranim izjavama, u tekstovima pisanim administrativnim stilom istraživani korpus potvrđuje potpunu prevlast prijedloga *umjesto*:

(31) *Nakladnik televizije i/ili radija može prije i umjesto pristupa prijenosnom signalu u smislu stavka 3. ovoga članka, ostvariti pristup događajima iz stavka 1. i 2. ovoga članka i pristupom mjestu takvih događaja radi snimanja kratkog isječka ili korištenjem snimljenog materijala drugog nakladnika televizije i/ili radija koji ima isključiva prava na prijenos događaja od velikog interesa za javnost.* (<https://www.zakon.hr/z/196/Zakon-o-elektroni%C4%8Dkim-medijskim>, 16. lipnja 2017.)

(32) *Birač koji na istim izborima glasuje nakon što je već glasovao ili glasuje umjesto drugoga pod njegovim imenom, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.* (<https://www.zakon.hr/z/98/Kazneni-zakon>, 10. lipnja 2017.)

(33) *Ništav je sporazum o odricanju od prava na godišnji odmor, odnosno o isplati naknade umjesto korištenja godišnjeg odmora.* (http://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2004_10_137_2415.html, 16. lipnja 2017.)

Za razliku od navedenih prijedloga prijedlog *mjesto*, u standardnom je jeziku prisutan samo u tekstovima pisanim književnoumjetničkim stilom:

(34) *I u bunar je to mjesto svjetlosti silazila noć.* (Aralica, 1979: 260)

(35) *A neka se zbog pomanjkanja volje nitko ne pogružuje: on, sasvim sigurno, mjesto nje ima nešto drugo.* (Desnica, 1957: 248)

(36) *Osuše ih sijenom mjesto cvijećem.* (Božić, 2008: 118)

Iako iz navedenih primjera vidimo uporabu prijedloga *mjesto* u tekstovima pisanim književnoumjetničkim stilom, treba napomenuti kako se ta inačica prijedloga češće upotrebljava u tekstovima nastalim u drugoj polovini devetnaestog i prvoj polovini dvadesetog stoljeća, dok u tekstovima druge polovine dvadesetog stoljeća u uporabi preteže prijedlog *umjesto*. Prijedlozi *namjesto* i *mjesto* uzmiču nad tim prijedlogom u sva tri funkcionalna stila koja se istražuju u ovom radu.

4.4. Glede, zbog, radi i s ciljem

Prijedlog *glede* u hrvatskom jeziku dolazi s genitivom. Označuje relaciju što znači da se koji predmet na bilo koji način tiče drugoga predmeta. Može se zamijeniti konstrukcijama kao što su *što se tiče, u pogledu, s obzirom na, u odnosu prema, u vezi s, u povodu*. (Silić, Pranjković 2005: 218; ur. Dulčić, 1997: 392) O uporabi prijedloga *glede* piše se u *Normativnosti i višefunkcionalnosti u hrvatskome standardnom jeziku* i savjetniku *Govorimo hrvatski*. Autori se osvrću na pogrešnu uporabu prijedloga *glede* u značenju uzroka ili namjere i naglašavaju da taj prijedlog ne bi trebao dolaziti umjesto prijedloga *zbog* i *radi*. Promotrimo u kojem se značenju pojavljuje u istraživanom korpusu triju funkcionalnih stilova standardnoga jezika:

(37) *Glede stanja u kojemu se nalazimo, Tvrtko je utvrdio samo jedno – da je sreća slučaj, a nesreća počelo*. (Hitrec, 2004: 363)

(38) *Mladi su umjetnici dobili nekoliko dana odmora, a njihov otac i ja imali smo ozbiljan razgovor glede njihove budućnosti*. (Tomaš, 2004: 72)

(39) *Prema novim mjerama, oni koji varaju glede privatnosti na poslu, bit će suspendirani u roku od 48 sati i dobit će otkaz u roku od 50 dana*. (<https://www.vecernji.hr/vijesti/emmanuel-macron-javna-uprava-eu-francuska-1176949>, 16. lipnja 2017.)

(40) *Plenković je za svog mandata u Europskom parlamentu bio predsjednik Odbora za pridruživanje Ukrajine Europskoj uniji, što je oblikovalo njegov stav glede toga pitanja*. (<http://www.jutarnji.hr/vijesti/svijet/svada-s-rusima-tvrdi-politicki-stavovi-kobni-za-odnose-s-moskvom-hrvatska-se-okrece-od-rusije-a-lideri-zapadnih-drzava-sve-naklonjeniji-putinu/5477855/>, 16. lipnja 2017.)

(41) *Radničko vijeće pazi da li poslodavac uredno i točno ispunjava obveze glede obračunavanja i uplaćivanja doprinosa za socijalno osiguranje te u tu svrhu ima pravo uvida u odgovarajuću dokumentaciju*. (http://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2004_10_137_2415.html, 16. lipnja 2017.)

(42) *Teža kazna koju zakon propisuje za težu posljedicu kaznenog djela može se izreći kad je počinitelj glede te posljedice postupao barem s nehajem.* (<https://www.zakon.hr/z/98/Kazneni-zakon>, 16. lipnja 2017.)

Primjeri potvrđeni u tekstovima pisanim književnoumjetničkim, administrativnim i publicističkim stilom potvrđuju uporabu prijedloga *glede* u značenju *što se tiče čega, s obzirom na, u vezi s i uzevši u obzir*. U korpusu nisu pronađeni primjeri u kojima se *glede* upotrebljava umjesto *zbog* ili *radi* što navodi na zaključak da se norma poštuje. No norma se ne poštuje uvijek kada je riječ o uporabi prijedloga *radi* u značenju namjere.

Silić i Pranjković upućuju na značenjsku razliku između prijedloga *zbog* i *radi* navodeći da *zbog* znači uzrok, a *radi* namjeru ili cilj. Napominju da se prijedlog *radi* često upotrebljava u značenju uzroka, ali da se takva uporaba normativno ne preporučuje. „Uzrok je naime širi od cilja (namjere), pa je cilj zapravo samo poseban tip uzroka.“ (Silić, Pranjković, 2005: 218) Na pogrešnu uporabu prijedloga *radi* upozorava i Dragutin Raguž u *Praktičnoj hrvatskoj gramatici* (1997: 132), a u savjetodavnoj i stručnoj literaturi na nju se upozorava u savjetniku *Govorimo hrvatski* (1997: 367) te *Normativnost i višefunkcionalnost u hrvatskom standardnom jeziku*. (2006:157) Sljedeći primjeri pokazuju u kojem se značenju pojavljuje prijedlog *radi* u tekstovima pisanim književnoumjetničkim stilom:

(43) *Eto je kucnuo čas u kojemu ćemo moći dokazati da naziv fedelissima (najvjernija), koji od davnina resi naš grad, i u sadašnjici nalazi svoju potvrdu u našim djelima i spremnosti, radi koje će se naši sinovi na vlastitu pobudu stisnuti uz slavan austrijski barjak da bi ga drevnom valjanošću branili i lovorikama mladim ovili.* (Fabrio, 2004: 89).

(44) *Ali preko toga se sada, radi posla, moralo prijeći.* (Pavličić, 2004: 40)

(45) *Dapače, još je bolje ako u dvorištu nađeš kakvu ciglu, pa ga njome mazneš, radi eventualnih tragova.* (Pavličić, 2004: 126)

(46) *Ispred kafića bila je neka vrsta ugibališta na kojemu su se zasigurno izmjenjivala vozila onih što su zastali radi pića.* (Tribuson, 2004: 19)

Iz prikazanih primjera uočavamo da se prijedlog *radi* s genitivom u tekstovima pisanim književnoumjetničkim stilom uglavnom upotrebljava u značenju namjere i tek u rijetkim primjerima u značenju uzroka. Istraživanje književnog potkorpusa *Riznice* pokazalo je da se u tekstovima iz druge polovine devetnaestog i prve polovine dvadesetog stoljeća

prijedlog *radi* vrlo često upotrebljava i u značenju uzroka i u značenju namjere što je u skladu s tadašnjom normom.

Sljedeći primjeri svjedoče o nedosljednoj uporabi prijedloga *radi* u administrativnom i publicističkom stilu:

(47) *Tko prikuplja, daje ili prenosi podatke o osobi mlađoj od petnaest godina radi počinjenja kaznenog djela iz stavka 1. Ovoga članka, kaznit će se kaznom zatvora do jedne godine.* (<https://www.zakon.hr/z/98/Kazneni-zakon>, 16. lipnja 2017.)

(48) *Radi utvrđivanja zdravstvene sposobnosti za obavljanje određenih poslova, poslodavac može uputiti radnika na liječnički pregled.* (<https://www.zakon.hr/z/307/Zakon-o-radu>, 16. lipnja 2017.)

(49) *Ako je za stjecanje određenih prava iz radnog odnosa ili u vezi s radnim odnosom važno prethodno trajanje radnog odnosa, razdoblja roditeljskog, roditeljskog, posvojiteljskog dopusta, rada s polovicom punog radnog vremena, rada s polovicom punog radnog vremena radi pojačane brige i njege djeteta, dopusta trudnice ili majke koja doji dijete te dopusta ili rada s polovicom radnog vremena radi brige i njege djeteta s težim smetnjama u razvoju, smatrat će se vremenom provedenim na radu u punom radnom vremenu.* (<https://www.zakon.hr/z/307/Zakon-o-radu>, 16. lipnja 2017.)

(50) *Kazneni postupak radi primjene kaznenog zakonodavstva Republike Hrvatske prema odredbama članka 10. I članka 11. Ovoga zakona neće se pokrenuti protiv počinitelja kaznenog djela koje je osim na području Republike hrvatske, počinjeno i na području države ugovorenice Konvencije o provedbi sporazuma iz Schengena ako je u njoj za to djelo kazneni postupak pravomoćno dovršen.* (<https://www.zakon.hr/z/98/Kazneni-zakon>, 16. lipnja 2017.)

(51) *Nakon što je ovih dana u Hrvatsku došao radi odmora, umjesto na moru završio je u Remetincu u istražnom zatvoru.* (<http://www.24sata.hr/news/u-pritvoru-zbog-prijetnji-bruni-zlatku-i-stieru-padat-ce-glave-529184>, 19. lipnja 2017.)

(52) *On želi slavu: Prijatelji Mische Barton brinu radi njenog dečka.* (<http://www.24sata.hr/show/on-zeli-slavu-prijatelji-mische-barton-brinu-radi-njenog-decka-529207>, 19. lipnja 2017.)

(53) *Radi prevelike brzine vozač je udario u betonski most nakon čega je automobil završio na strani.* (<http://www.24sata.hr/news/suvozac-je-izletio-kroz-prednje-staklo-a-vozaca-su-izvlacili-van-529256>, 19. lipnja 2017.)

(54) *U vojnoj izjavi stoji da su novinare oteli članovi Nacionalne oslobodilačke vojske (ELN), formacije od dvije tisuće članova koja često otima Kolumbijce i strance, uglavnom naftne radnike radi otkupnine ili političkog utjecaja.* (<http://www.24sata.hr/news/kolumbijski-pobunjenici-oteli-dvojicu-nizozemskih-novinara-529261>, 20. lipnja 2017.)

Prikazani primjeri pokazuju normativno nedosljednu uporabu prijedloga *radi* u administrativnom i publicističkom stilu. Taj se prijedlog u oba stila upotrebljava i u značenju namjere i u značenju uzroka što sugerira da u praksi nije osviještena razlika između tih dvaju značenja. To dodatno potvrđuje činjenica da se u istom tekstu određenog zakona ili novinskoga članka prijedlog *radi* upotrebljava kako bi se iskazala različita značenja.

Savjetnik *Govorimo hrvatski* upozorava i na problem zamjene prijedloga *radi* kalkom *s ciljem*: „Ne treba namjerni prijedlog *radi* zamjenjivati kalkom *s ciljem*. Rečenica: *Policija djeluje s ciljem uvođenja reda* treba glasiti: *Policija djeluje radi (s namjerom) uvođenja reda*, tj. to je isto kao da smo rekli: *Policija djeluje da bi uvela red*.“ (ur. Dulčić, 1997: 367) Valja provjeriti zamjenjuje li se prijedlog *radi* prijedložno-padežnim izrazom *s ciljem* u istraživanom korpusu:

(55) *Tko s ciljem omogućavanja počinjenja djela iz stavka 1., 2., i 3. ovoga članka zadrži, oduzme, sakrije, ošteti ili uništi putnu ispravu ili ispravu o dokazivanju identiteta druge osobe kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.* (<https://www.zakon.hr/z/98/Kazneni-zakon>, 16. lipnja 2017.)

(56) *Ovim se zakonom s ciljem povećanja socijalne sigurnosti i sigurnosti zaposlenja sezonskih radnika, korištenjem mjere aktivne politike u zapošljavanju prema posebnom propisu, uređuju uvjeti ostvarivanja prava na novčanu pomoć osiguranika produženog mirovinskog osiguranja na temelju ugovora o radu na određeno vrijeme za stalne sezonske poslove.*

(<https://www.zakon.hr/z/528/Zakon-o-poticanju-zapo%C5%A1ljavanja>, 16. lipnja 2017.)

(57) *Kampanja će se nastaviti do 2018. godine, kada će Opća skupština UN-a razmotriti Svjetski pakt za izbjeglice s ciljem povećanja pravednosti i podjele odgovornosti pri upravljanju izbjegličkom krizom.* (<https://www.vecernji.hr/sport/unhcr-i-hrvatski-olimpijci-pozivaju-na-solidarnost-s-izbjeglicama-1177702>, 20. lipnja 2017.)

(58) *Radi se o inovativnoj aplikaciji koja objedinjuje sve EU i nacionalne natječaje s ciljem pomoći poduzetnicima Republike Hrvatske u povlačenju bespovratnih sredstava.* (<https://www.vecernji.hr/biznis/bisnode-okupio-najbolje-domace-poslovne-subjekte-1177519>, 19. lipnja 2017.)

Istraživanjem korpusa utvrđeno je da se prijedložno-padežni izraz *s ciljem* ne pojavljuje u književnom potkorpusu *Riznice*. I u publicističkom se stilu norma uglavnom poštuje, a dva prikazana primjera su i jedina pronađena u korpusu. Nešto je drugačije stanje u tekstovima pisanim administrativnim stilom gdje se ta sveza vrlo često pojavljuje i može se smatrati jednim od obilježja toga stila.

Normativna i savjetodavna literatura upozoravaju na probleme s uporabom prijedloga *glede*, *radi*, *zbog* i *s ciljem*. Prikazani primjeri pokazuju da se, kada je u pitanju uporaba prijedloga *glede*, norma poštuje u sva tri istraživana funkcionalna stila. To nije tako kada je riječ o prijedlozima *zbog* i *radi* te prijedložno-padežnom izrazu *s ciljem*. Vidljivo je da još nije dovoljno osviještena značenjska razlika u uporabi uzročnog i namjernog prijedloga kao i da savjetodavno nepreporučljiv *s ciljem* postaje jednim od obilježja administrativnoga stila.

4.5. *Putem* + genitiv ili instrumental i *preko* + genitiv

„U hrvatskom jeziku riječ *put* ima različite službe i može biti imenica, dio priložnog izraza ili može doći u službi prijedloga za označavanje kretanja i izravne usmjerenosti prema nečemu.“ (Fonović Cvijanović, Paronoić, 2013: 121). Osim genitivom s prijedlogom *preko* sredstvo se u hrvatskom jeziku može izreći i genitivom s prijedlozima, *putem*, *posredstvom* i *pomoću*. Silić i Pranjković (2005: 216) navode da se prijedlog *putem* rabi obično kada kao sredstvo služi kakva ustanova ili medij

priopćavanja i da je najčešći u administrativnom stilu. Na isti ga način opisuje i Dragutin Raguž u svojoj *Praktičnoj hrvatskoj gramatici* (1997: 132). Ni jedna ni druga gramatika ne upozoravaju na normativnu neprimjerenost upotrebe toga prijedloga no Nives Opačić (2009: 169) i autori savjetnika *Govorimo hrvatski* (Dulčić, ur., 1997: 96) upućuju da je prijedlog *putem* kada označuje sredstvo bolje zamijeniti instrumentalom imenice uz koju stoji ili kada je riječ o ustanovama prijedlogom *preko* s genitivom. Na pogrešnu uporabu genitiva s prijedlogom *putem* upućuje i *Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje* u jezičnim savjetima objavljenim na svojim mrežnim stranicama:

„Okamenjeni instrumentalni oblik *putem* u neformalnoj se komunikaciji upotrebljava kao prijedlog s genitivom kad označuje da je što sredstvo za postizanje čega (*putem natječaja, putem telefona, putem interneta*). Međutim, i u tim značenjima bolje je upotrijebiti, kad god je to moguće, imenicu u instrumentalu ili koji drugi prijedložni izraz (*telefonom, na internetu*), pa umjesto *Razgovarali smo putem telefona* i *Podatke sam pronašao putem interneta* treba *Razgovarali smo telefonski* i *Podatke sam pronašao na internetu*. Oblik *putem* u hrvatskome standardnom jeziku upotrebljava se samo kao prilog u značenju *usput* (*Putem smo sreli susjeda, Išli smo iz škole i putem sreli Frana i Maju*).“ (<http://jezicni-savjetnik.hr/>, 20. lipnja 2017.)

Sljedeći primjeri pokazuju uporabu genitiva s prijedlogom *putem* u administrativnom i publicističkom stilu:

(59) *Sigurnosnu mjeru zabrane pristupa internetu sud će izreći počinitelju koji je kazneno djelo počinio putem interneta ako postoji opasnost da će zlouporabom interneta ponovno počiniti kazneno djelo.* (<https://www.zakon.hr/z/98/Kazneni-zakon>, 16. lipnja 2017.)

(60) *Tko djela iz članka 1., 2., 3., i 4. ovoga članka počini zloupotrebljavajući povjerenje koje uživa kao stručnjak, proizvođač ili obavljač, ili ga počini putem sredstava pogodnih za masovnu distribuciju kao što su informacijski sustavi uključujući i Internet, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do osam godina.* (<https://www.zakon.hr/z/98/Kazneni-zakon>, 16. lipnja 2017.)

(61) *I za sam kraj možete li nam reći hoće li se putem glazbene nagrade Cesarica pojačati promocija klapske i tamburaške glazbe?*

(<https://www.vecernji.hr/showbiz/ima-nade-za-hrvatsku-glazbu-1177680>, 20. lipnja 2017.)

(62) *Urea nastaje u jetri i većina uree izručuje se putem bubrega dok se 40 do 60 posto vraća natrag u organizam.* (<https://www.vecernji.hr/lifestyle/pretrage-krv-urin-bubrezi-urea-dijabetes-1177635>, 20. lipnja 2017.)

Primjeri uporabe genitiva s prijedlogom *putem* nisu pronađeni u književnom potkorpusu *Hrvatske jezične riznice*, ali su zato vrlo česti u administrativnom i publicističkom stilu. Moglo bi se zaključiti da je uporaba genitiva s prijedlogom *putem* obilježje tih stilova.

5. Zaključak

Standardni je jezik uređen pravilima koja određuju što mu (ne)pripada. Izbor između više jezičnih jedinica na svakoj jezičnoj razini uzrokuje potrebu stvaranja norme koja pak jednoj jezičnoj jedinici u standardu daje prednost pred drugom ili ih raspoređuje u različite funkcionalne stilove. Stoga ono što je normativno neprihvatljivo u standardnom jeziku, može biti prihvatljivo u kojem drugom funkcionalnom stilu. Dobar su primjer toga padeži, odnosno uloge i značenja (bes)prijedložnih izraza koje se njima različito ostvaruju u različitim jezičnim sredinama. Kako se u pojedinim stilovima razlikuju uporaba i norma, kada je riječ o padežima, najbolje je prikazati na primjeru genitiva.

Normativna i savjetodavna literatura uporabu posvojnog genitiva u kojem posjednika označuje vlastita imenica smatraju neovjerenom. Korpus pokazuje da je takva uporaba u književnoumjetničkom stilu danas čak toliko rijetka da se može smatrati obilježjem stila pojedinih autora. Takva uporaba u književnoumjetničkom stilu uglavnom nije dijelom jezične suvremenosti za razliku od publicističkog stila u kojemu ju, kao i uporabu posvojnog pridjeva relativno često pronalazimo (primjeri 4 – 6). Ipak je važno naglasiti da i u publicističkom stilu posvojni pridjev preteže nad posvojnim genitivom što je u skladu s naputcima normativne i savjetodavne literature. Takav se genitiv rabi onda kada je tvorbeno nemoguće zamijeniti ga posvojnim pridjevom (primjeri 9 – 11). Budući da u nekim slučajevima postoji distinkcija između posvojnog genitiva i posvojnog pridjeva, od konteksta ovisi koji će oblik biti upotrijebljen (primjeri 13 – 15).

Slavenski genitiv u suvremenom hrvatskom jeziku normativno je i savjetodavno neprihvatljiv. Smatra se arhaičnim i obilježenim, no korpus pokazuje da u dvama stilovima i dalje ima svoje mjesto (primjeri 16 – 18, 22 – 24). Riječ je o književnoumjetničkom i publicističkom stilu što zapravo ne iznenađuje s obzirom da je prvi stil najslobodniji i najindividualniji i da potonji obiluje mnoštvom frazeologiziranih izraza u kojima je i taj tip genitiva sačuvao svoje mjesto. U dijelu korpusa koji istražuje administrativni stil takav genitiv nije pronađen što korespondira sa zahtjevima toga stila za neobilježenošću, jasnoćom, jednostavnošću i usklađenošću s normom (primjeri 19 – 21).

Oblici prijedloga *mjesto*, *umjesto* i *namjesto* ne razlikuju se po sintaktičkim svojstvima, no literatura preporučuje uporabu prijedloga *umjesto*. Istraživanje korpusa potvrđuje raslojenost među stilovima kada je u pitanju uporaba tih prijedloga. U književnoumjetničkom stilu oblik *namjesto* zabilježen je i u suvremenim tekstovima, dok je

takav oblik u publicističkim tekstovima zabilježen samo u citiranim izjavama (primjeri 25 – 30). Uporaba prijedloga *mjesto* u korpusu je pronađena samo u književnoumjetničkom stilu, a u administrativnom stilu korpus potvrđuje potpunu prevlast prijedloga *umjesto* (primjeri 31 – 32). Na osnovi pronađenih primjera može se zaključiti da prijedlozi *namjesto* i *mjesto* uzmiču nad prijedlogom *umjesto* u sva tri funkcionalna stila.

Normativna i savjetodavna literatura uporabu prijedloga *glede* preporučuju u značenju *što se tiče čega* i *s obzirom na*. Korpus potvrđuje takvu uporabu u svim istraživanim stilovima. Prijedlog *glede* u korpusu se ne zamjenjuje prijedlogom *radi*, ali je uporaba *radi* sa značenjem uzroka u korpusu vrlo česta. Posebno treba upozoriti na nedosljednu uporabu toga prijedloga u administrativnom i publicističkom stilu jer svjedoči da razlika između uzroka i namjere u jeziku možda ipak nije dovoljno osviještena (primjeri 47 – 54).

Iako je relativno česta u administrativnom i publicističkom stilu uporaba genitiva s prijedlogom *putem* ili *posredstvom* u značenju sredstva, normativno je neovjerena. Korpus pokazuje da je takva uporaba postala obilježjem tih stilova, dok u književnoumjetničkom stilu uopće nije zabilježena.

Sve navedeno vraća nas početnoj tezi o višefunktionalnosti standardnoga jezika koja se očituje u izboru različitih jedinica na različitim jezičnim razinama i u različitim funkcionalnim stilovima. Prikazani primjeri pokazali su da obilježje jednoga stila ne mora biti i obilježje drugoga stila kao i da ono što je normativno (ne)prihvatljivo u jednom stilu ne mora biti i u ostalim. I dok se u književnoumjetničkom stilu ne smatra pogrešnim ništa što je namjerno upotrijebljeno jer ga norma ni na što ne obvezuje, u publicističkom se stilu norma najbolje ovjerava, ali i najviše razara. Administrativni stil teži jasnoći, neobilježenosti i usklađenosti s normom, no klišeiziranost izraza vrlo ga često dovodi u suprotnost s normom. Sve to potvrđuju primjeri prikazani u ovome radu. Stoga je nužno naglasiti potrebu da se teži poštivanju jezične norme i da se osvješćuju jezične pogreške kako bi komunikacija i razumijevanje bili što uspješniji.

Ovim radom nisu opisana i istražena sva genitivna značenja. To ostavlja potrebu da se kroz normativnu i savjetodavnu literaturu obrade i ostala njegova značenja te da se ispita kakav je odnos između norme koja ih određuje i uporabe u različitim funkcionalnim stilovima standardnoga jezika.

6. Literatura i izvori

1. Andrijanić, Ljubica. 2009. *Administrativni stil*, *Hrvatistika*, 3, 3, 15–22
2. Barić, Eugenija, Lončarić, Mijo, Malić, Dragica, Pavešić Slavko, Peti, Mirko, Zečević, Vesna, Znika, Marija. 1997. *Hrvatska gramatika*. Zagreb: Školska knjiga
3. Barić, Eugenija, Hudeček, Lana, Koharović, Nebojša, Lončarić, Mijo, Lukenda, Marko, Mamić, Mile, Mihaljević, Milica, Šarić, Ljiljana, Švačko, Vanja, Vukojević, Luka, Zečević, Vesna, Žagar, Mateo. 1999. *Hrvatski jezični savjetnik*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje/ Pergamena/ Školske novine
4. Fonović Cvijanović, Teodora, Paranić, Samanta. 2013. *Najčešće sintaktičke pogreške u publicističkom stilu (na primjeru Glasa Istre)*, *Tabula*, 11, 115–126.
5. Frančić, Anđela, Hudeček, Lana, Mihaljević, Milica. 2005. *Normativnost i višefunkcionalnost u suvremenome hrvatskom jeziku*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada
6. Gutić, Tamara. 2009. *Književnoumjetnički stil*, *Hrvatistika*, 3, 3, 49–55.
7. *Govorimo hrvatski*. 1997. Mihovil Dulčić (ur.). Zagreb: Hrvatski radio. Naklada NAPRIJED d.d.
8. *Hrvatski enciklopedijski rječnik*. 2004. EPH. Zagreb: Novi liber i Jutarnji list
9. Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica. 2009. *Jezik medija*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada
10. Katičić, Radoslav. 2002. *Sintaksa hrvatskoga književnog jezika*. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti: Nakladni zavod Globus
11. Kuna, Branko. 1999. *Norma i posvojni genitiv bez odredbe*. *Jezik* 47, 1, 1–9.
12. Matas Ivanković, Ivana. *Mjesto, namjesto, umjesto*. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 31, 1, 221–226.
13. Opačić, Nives. 2007. *Hrvatski jezični putokazi (Od razdraganosti preko straha do ravnodušnosti)*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada
14. Raguž, Dragutin. 1997. *Praktična hrvatska gramatika*. Zagreb: Medicinska naklada
15. Silić, Josip, Pranjković, Ivo. 2005. *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta*. Zagreb: Školska knjiga
16. Težak, Stjepko, Babić, Stjepan. 2009. *Gramatika hrvatskoga jezika, priručnik za osnovno jezično obrazovanje*, XVII. izdanje. Zagreb: Školska knjiga
17. Težak, Stjepko. 1995. *Hrvatski naš osebjuni*. Zagreb: Školske novine

Izvori:

1. <http://www.jutarnji.hr/>, 20. lipnja 2017.
2. <https://www.vecernji.hr/>, 20. lipnja 2017.
3. <http://www.24sata.hr/>, 20. lipnja 2017.
4. <http://riznica.ihjj.hr/index.hr.html>, 20. lipnja 2017.
5. <https://www.zakon.hr/z/307/Zakon-o-radu>, 20. lipnja 2017.
6. <https://www.zakon.hr/z/196/Zakon-o-elektroni%C4%8Dkim-medijima>, 20. lipnja 2017.
7. <https://www.zakon.hr/z/98/Kazneni-zakon>, 20. lipnja 2017.
8. <https://www.zakon.hr/z/528/Zakon-o-poticanju-zapo%C5%A1ljanja>, 20. lipnja 2017.